

De vii petitiōib' orōis dominice 27

Aug. de libero arbitrio. li. i. Itē discerne-
re bonū a malo. de quo Augu. de ci. dei li.
fir. Item eterna preponere temporalib'. de
quo August. in. vi. sue musice.

De virtute forti

Fortitudo autē est in studis
pferendis molestijs. Unde fm
quosdā sic aptius diffinit. For-
titudō est immobilis animi in
ter aduersa laborū z periculorū equa susce-
ptio. **C**ui' qdruplex assignat' actus vie
Un' firmare animū cōtra tpales molesti-
as. de q' Augu. **A**li' nō aduersi-
tatē nec mortē tpalem formidare. de quo
August. in. vi. sue musice. **A**li' a sapiēter
electo nullis terrorib' nullisq; penis de-
pelli. de quo Augu. de libero arbitrio. li. i.
Alius p dilecto habēdo aduersa tolerare
de quo August. sup. Sen. li. xij. **A**ctus
patrie duplex est. Un' firmissime deo ad-
herere. qui ponit p magistr' in. iij. sentē.
Alius nihil moleste pati q' ponit per Au-
gusti. in. vi. sue musice.

De virtute tempe

Temperantia in speciali.
Temperantia est i prauis delecta-
tionib' coercēdis. Diffinit' at
sic ab Augu. in li. i. de libero ar-
bitrio. Temperantia est affectio/ coercens
appetitū ab his reb' q' turpiter delectant
Cui' actus assignat' in via. Subtra-
here se ab amore inferioris pulcritudis.
de quo August. in. vi. sue musice Itē coer-
cere cogitatōes prauas de quo in. iij. sen.
Itē libidinē refrenare. de quo augus. sup.
Sen. xij Itē refrenare cupiditates ab his
que tpaliter delectāt. de q' augu. de libero
arbitrio. **A**ctus autē patrie est nullo re-
spectu noxio delectari. de q' in. iij. sen. Itē
immaculatū manere. de quo augustinus
in. vi. sue musice.

De effectu dicta

Irum virtutū z an sint in patria.
Ste qtuor virtutes/ hoiem ad vir-
tutes theologicas hūdas/ habilitāt
His nihil vtili' est in vita dūmodo ifor-
ment' caritate. Tūc enī eq' meritorie sunt
vite eterne/ sicut theologice. **A**n aut' he
virtutes future sint in patria. dicit magi-
ster in li. sentē. q' sic fm aliquos earū act'

vt patet p singulas iuxta supra tacta:

De ordine dictarū

virtutū ad septem vicia capitalia.

Ultimo dicēdū qualiter p has se-
ptem virtutes septē vicia capi-
talia expellant. Fides enī que
mentē illuminat expellit supbiā
que cor excecatur. Spes q' gaudio futuroz
cor letificat/ expellit irā que pnti miseria
mentē conturbat. Charitas q' gaudet de
primi prosperitate/ delet inuidiā q' est odiū
felicitatis aliene. Fortitudo p quā in ac-
tus viriles cōsurgimus expellit aciditā p
quā desidia tabescim'. Justicia q' sua vni
cuiq; tribuit/ elimiat auariciā q' aliena re-
tinet z rapit. Temperantia q' excessum rep-
mit. expellit gulā que modū excedit. Pru-
dentia que fm august. incorruptōem cor-
ruptioni preponit/ euacuat luxuriā qua
corrūpitur corpus z anima.

ExPLICIT quartus tractatus hui' libel-
li qui est de explanatōne virtutum.

Incipit tractatus

quintus de septē petitiōib' contentis in
oratōne dominica z earum expositōne.

Tractatū de

septē petitiōib' q' in ora-
tione dñica cōtinent' aliq'
fm ordine hui' libelli po-
nūt. scz imediate post tra-
ctatū de articulis fidei. z ante tractatū de
decem pceptis legis. Dic vero qnto loco
poni placuit. s. inter tractatū de septē vir-
tutib'. z tractatū de septē donis spūsan-
cti. ea scz consideratōe q' in ipsis septē pe-
titiōib' sic in ipsa oratōne dñica cōtētis
effectualiter/ ipse septē virtutes/ ipsaq; se-
ptē dona spūsancti/ peti videant'. **L**ir-
ca quē tractatū primo videndū venit de
efficacia modi petendi q' describit' in pro-
hemio dicte oratōnis dñice. De distinctō-
ne z expositōne ipsaz petitiōnū particula-
riter. De numero z sufficiētia earū. De or-
dine earū ad septē vicia capitalia.

De efficacia modi

petendi pnti in probemio dicte orōis

Compendiū theologie

Pater noster. Cum hec orō a sapiētissimo vtpote ab eo qui est ipsa sapiētia infinita. rveracissimo vtpote ab eo qui est fons r origo totius veritatis/cōdita sit. Patz q nihil ei deesse poterit. siue quo ad petēdi modū. siue quo ad sufficientiā bonorum petēdoz. Modus autē petēdi efficacissim⁹ describit in tribz primis vbis petitiōnes pcedentibz. qbus ad misericordiā flecit anim⁹ patris misericordiarū. ideoqz ea his septē petitiōibz premisit quasi qdādam phemiū. in quo oñdit orantē in cōsequēter petēdis fore exaudiendū. **C**ū enī ad sufficientē agentē tria cōcurrere debeat. scilicet q sit sciens volēs r potēs. in hoc q dicit pat. oñdit eū scire r aduertere nostrā. i. filioz suoz indigētiā. iuxta illō **Matth. vi.** Scit enī pater vester qz his oibus indiget. In hoc autē q dicit noster. ostendit eū subuenire volentē. suis enim omēs boni diligēt subueniūt/ alioquin boni nō essent. **1. Cor. v.** Si qd autē suoz r maxime domesticoz curā nō habet/ fidē negauit. r est infideli deterior. In hoc etiā q dicit. q es in celis. ostēdit ipm potētem. Quia vt habet **Ysaya. iij.** De celo fortitudo est. **C**um igit his verbis oñderim⁹ ipm scientē nostrā indigētiā/ r subuenire potētem. necessario flecimus ipm ad misericordiā. **P**ater ergo pater noster. Et hic stat hoc nomē. pat. essentia liter siue p essentia r nō psonalit siue p psona. Dicit enī isto modo de⁹ pater oim. Quod r adhuc pōt tripliciter dici. scilicet cōiter. proprie. r magis pprie. **C**ōiter. per creatōem r sic nō tm psona patris sed tota trinitas dicit pat oimium. r nō tantū electoz sed etiā pueroz. **1. Cor. xij.** Popule stulte r insipiēs. nūquid nō ipse est pater tu⁹ qui possedit te. fecit te r creauit te. **P**roprie autē dicit pater p adoptōnem. r sic tm dicit pater bonoz. **1. Cor. xij.** Rhoma. viij. Accepistis spm adoptōis filioz in quo clamatis abba pater. proprijs siue autē dicit pater p generatōem r sic psona patris tantū dicit pat ymigeniti filij sui. **D**uobz primis modis dicit pater noster tota trinitas. sed tertio modo nō dicitur pat noster de⁹. sed tantū filij sui. Ex q patet q hec orō nō dirigat ad patris psonā tantū. sed ad totā trinitatē. **S**equitur qui es in celis. Non excludit tamē p hoc

quin sit vbiqz. Et qz vbiqz sit essentia liter potēraliter r pncialiter. magis tm in celis dicit esse. qz vbi magis videt reducere virtus sua r opatio/ ibi dicit potē esse qz alibi. Sicut anima licet vbiqz sit in corpore. tamen magis dicit esse in corde fm aliquos. vel in capite fm alios. qz ibi nobiliores apparent opatōes sue. Et hoc est quod dicit **August. de spū r anima.** Sicut deus vbiqz totus est in toto mūdo et in oimī creatura sua/ sic tota anima in toto corpore suo tanqz in quodā mūdo suo ē r in oimī eius pte. Intensus tamē in corde r cerebro. quē admodū de⁹ est r dicitur precipue esse in celo. **I**n his autē septē petitiōibz/ omne bonū generi hūano necesse fariū petit. Ut enim dicit **glosa August.** Nihil homini deest qd his septē petitiōibus nō cōtineat siue ad presentē siue ad futurā ptimeat vitam. Petit enī in eis accessus omīs boni. tam creati qz increati. Item recessus omīs mali. tam scz pntis/ preteriti/ qz futuri. vt patebit inferius.

De effectu prime

Prima ergo petitiō (petitiōis est vt cōfirmetur in nobis noticia siue cognitō veri dei. q habet p fidē orthodoxā. Et h' est quod dicit. **N**omen tuū. i. noticia tua vel notamē tuū/ sanctificet. i. cōfirmet in nobis. **S**anctū enī idem qd firmū r scificare idem qd confirmare est. **S**ecm papia enī dicit sanctū a sancio sancis quod idē est qd confirmare. Quasi diceret firmet in nobis p fidē verā/ noticia tua. vt sicut tu semp in te firmus es. qz etern⁹ r incōmutabilis/ ita da q te firmiter cognoscām. **V**el nomē tuū scz paternitatis/ quo pater noster diceris. sanctificet. i. firmet in nobis scilicet vt filij tui p gratiā semp maneam⁹. **U**nde **glosa.** **O**ram⁹ ne a sanctificatōe nominis in aliquo discrepem⁹. ne patris nomen in filijs/ moribus r vita offendatur. **V**el nomē tuū quod in se venerabile r sanctū est. sanctificet id est sanctū in nobis ostēdat. sic q sicut sanctū est in se ita nos sanctificet. **U**nde **glosa.** **N**omen patris petimus sanctificari in nobis. nō vt ipm sanctius sit. sed vt in nobis augmentum sue sanctificatōis operetur.

De effectu secūde

petitionis.

Secūda petitio est qua petitur regnū seu gaudiū futurum. siue et speciale dei regimē quo ad p̄sentem statū cum ait: Adueniat regnū tuū. scilz in nobis. id est ad nos veniat. Unde August. Per hoc desiderū nostrz excitam⁹ vt regnū suū nobis veniat et in eo regnare mereamur. Et signāter dicit adueniat. i. ad nos vēiat. quia virtute meritoꝝ nostrōꝝ et cōdigno ad ip̄m puenire non possum⁹. sed oportet vt gratuito ad nos accedat Unde ad roma. vi. Gratia dei vita eterna Sile. Math. iij. Penitentiā agite appropinq̄bit enī regnū celoꝝ. **V**el sic. regnū tuū. i. ecclia tua adhuc in terris militans. De quo regno. Luce. xvij. Ecce regnū dei intra vos est. Adueniat. i. ad aliud regnū tuū veniat. s. ad eccliam triūphantē. **V**el adueniat. id ē ad te veniat. scilz vt te videat p sp̄m sicut nūc videt p fidem. **V**el regnū tuū. id est sp̄iale vel speciale regnū tuum / adueniat nobis. vt scz in nobis p speciale effectum regnare cognoscaris et percipiaris. Unde glosa. Regnū dei semp presto est. sed petimus vt veniat. i. vt manifestet hominib⁹ a quibus velut lux a cecis nō videtur.

De effectū tertie

Tertia petitio est (petitionis qua petim⁹ vt cōformis fiat voluntas nostra / voluntati diuine Et est hec. fiat voluntas tua sic in celo et in terra. Sicut supple fit in celo ab electis. Hoc est. da vt cōformes tibi simus in terris. sicut conformes tibi facti sunt sancti in celis. **V**el fm alios voluntas. i. volitū tuū scz illud qd vis fieri circa nos / qd specialit̄ est iustificatio nostra. Unde ad Thessa. iij. Hec est enī voluntas dei sanctificatio nostra. Fiat id ē adimpleat. Non voluntas qd ē in se q fieri vis. qz illa eterna est. nec in se alit̄ fieri potest. sed fiat p executōem et effect⁹ adhibitiōnem. fieriqz cognoscat. **V**el sic. fiat voluntas tua in terra. i. in homine q terra ē. **U**n. Beñ. ij. Formauit igit̄ dñs deus hoiez de limo terre. Et ecclia. xvij. Deus creauit hominē de terra Et itez. **O**m̄is homo terra et cinis. Quod proprie pōt intelligi in homie peccatore auertendo. sicut supple fit in celo id est in homie sancto iā cō-

uerso et iustificato. quasi dicat: **C**onuertat malū et faciāt que tibi placita sunt. scilz iusta et bona opa. sicut faciūt boni iā cōuersi. Que tamē intelligēda sunt de volit⁹ q procedūt a voluntate bñplaciti que semp bona sunt. et nō de his que pcedūt de voluntate pmissionis que mala plezqz fiūt. **N**ec ei erit malū in ciuitate quod dñs nō fecerit Amos. iij. **E**xpōit etiā sic. fiat voluntas tua in terra. i. i ecclia. sicut supple fit in celo. i. in xp̄o qui celū dicit quia i eo deitas celata est. Unde Isa. xlv. Vere tu es deus absconditus.

De effectū quarte

Quarta petitio est (petitionis qua peti⁹ tempale subsidiū ad sustentatiōem vite. Et est hec. Panem nostrz quotidianū da nobis hodie. **Q**uā autē hec petitio p̄tineat ad corpalem necessitatē specialit̄ testatur Chryso. sup Math. ita inq̄ns. Quia hominib⁹ loq̄batur carne indutis et necessitati nature subiectis / docuit subsidium peti nature infirmitati. Dicit igit̄ panē nostrz quotidianū. i. corpalem vel vsualē id est nobis quotidie necessariū. **U**n. **M**athei. vi. lo co quotidianū habet supersubstātialem. Ante enī peccatū / fuit panis. i. cibus homi substantialis. sed post peccatū. factus est sibi supsubstātialem. i. necessarius ad hoc vt sustentet in vigore. **U**n. nec p diem naturalē / sine languore viriū potest homo eo carere. Et ideo subdit da nobis hodie. Et ponit hic panis p om̄i genere sustentamēti corpis. vnde panis dicit̄ a pan qd est totū fm **I**sidoz. **E**t ponit etiā de pane spirituali. scilz de corpore christi seu de eucharistia. sic scilz panem nostrz. christū scilz. vel eucharistiā q̄ verissim⁹ panis est / et efficacissim⁹ anime cibus Joh. vi. Ego sum panis viū⁹ q de celo descendi. quotidianū. i. quotidie necessariū. Da nobis hodie. **S**z nūquid fm hoc debet qliber de ecclia quotidie cōmunicare. Dic q̄ tripliciter cōtingit cōicare scilz corporaliter seu sacramentaliter tantum et isto modo cōicant malī quādo in peccato mortali sumūt corp⁹ christi. **I**te spiritualiter tantū scilz credendo sacramentum. Credere enī / est spiritualit̄ manducare fm illud August. Crede et manducasti. Et isto modo cōmunicant quotidie

Compendiū theologie

omnes boni Item corporaliter seu sacraliter et spūaliter. et isto modo communicant quotidie boni sacerdotes q̄ celebrāt. et alij boni de ecclesia dū cōmunicāt. Qd̄ quilibet christian⁹ debite eratis teneat facere/ad minus semel in anno scz in pascha. **S**ed cū cōpleta refectiōe corporali vel spūali/habeam⁹ quod in ista petitiōe petim⁹. vt quid post prandiū istā orōnē iteramus? Ad quod dicit q̄ sensus hui⁹ petitiōis duplex est. scz vt panis detur et vt in comedētis nutrimentū. non autē in detrimentū cōuertat. Et ratōne primi habet locū hec oratio añ susceptiōem cibi. Rōne vero secundi habet locū post susceptiōem.

De effectu quinte

petitiōis oratiōis predicte.

¶ Quatuor igit̄ precedētibus petitiōnib⁹ peti⁹ accessus omnis boni In tribus vero sequētib⁹ ponit̄ amotio omnis mali. In hac igit̄ quinta petitiōe petim⁹ absolui a malo preterito. Et est hec Dimitte nobis debita nostra. i. peccata que nos/pe ne debitores constituāt. Sicut et nos dimittim⁹ debitoribus nostris. Quasi dicat. Sicut velis habere ad nos in debita nostra dimittēdo. sicut nos habem⁹ nos erga debitores nostros q̄b⁹ debita dimittimus. **E**t intelligas q̄ hec oratio pferatur in persona totius ecclie que in bonis stat. qui peccātib⁹ in se debita dimittūt Alioquin si in psona sua intentōem imputando diceret peccator in se peccantibus nō dimittēs. mentiret. sibimet impcans malū fm̄ quod dicit August. Si nō dimittis mētiris. et ei mentiris quem nō fallis. **S**ed fm̄ aliq̄s istud in pctōre videtur posse saluari orādo iuxta priorē modū. p hoc q̄ ly nos. et ly nobis/ supponāt p diuersis. Et hic sit sensus Dimitte nobis infirmis debita nostra. sicut et nos boni et pfecti dimittim⁹ debitoribus nostris **S**ed istā expositiōnē vt nimis extortā credo derelinquendā. Expone sic igitur. Dimitte nobis debita nostra id est peccata que nos cōstituūt debitores. Vel debita nostra. i. penas nobis pro pdictis peccatis nostris debitas. cōmutando saltem eternas quas peccādo meruim⁹/ in temporales. sicut et nos dimittim⁹ id est iuste dimittere debem⁹/ debitoribus nostris. vt saltem eos nolimus vel hic vel in futuro ob

ligari. cum aliqd̄ scilicet fecerint quare obligare desierint. vtpote cū satisfecerint si possint. vel saltem cū petierint veniam/ si nō possint. **U**nde hic nota q̄ dupliciter cōtingit alicui dimittere. Uno modo dimittēdo rancorē. sic. s. q̄ nec malū inimici velis pcurari. nec eius bonū minui. bñ tamen velis illud qd̄ in te deliquit aliquaten⁹ satisfieri. Et ad hoc tenent omnes indifferēter. quia hoc om̄ino pceptū est saltem sub intellectu. Alio modo dimittere contingit. nō solum dimittēdo rancorē sed om̄ino sine satisfactiōe iniuriarū/ sine q̄ restitutōne rerum. nec nō sine interuētū p̄cum om̄ia dimittere ac ex puro cor/ de diligere. et ad hoc tenētur tantū pfecti. quia isto modo solum cōsiliū est.

De effectu serte

Sexta petitiō est re (petitiōis) spectu amorōis mali futuri. in quod/ varijs tpibus/ ex carnis mundi et demonis tentatōib⁹/ incidere formidam⁹. Et ē hec. Et ne nos inducas in tentatōem. Quod intellige pmissiue. id est nō induci sinas in tentatōnem. hoc est ne pmittas nos succūbere tērationi. Aliud est enī in tentatōem duci. et aliud induci In tentatōem enī ducitur qui a tentatiōe pulsatur. sed nō deijcit. In tentatōem vero inducit/ qui a tentatione pulsatur eo q̄ a gratia nō supportat sed sibi relinquitur. a tentatōe frangitur et absorbetur. **Q**uia ergo nō est malū a tentatōne probatōnis vel etiā suggestiōis duci. quimo est occasio exercende virtutis. qz beatus vir qui suffert tentatiōem Jacob. primo Non petimus hic vt nō ducamur in tentatōem. sed ne inducamur id est ne interius inducamur et succūbamur. **U**nde glosa Non precamur nō tentari. sed nec etiā modicū a tentatōnibus vinci. Tentatio enī necessaria est ad coronā **E**t cū duplex sit tentatio scilicet probatiōis et suggestiōnis. nō dicitur deus proprie inducere in tentatiōes suggestiōnis. quia vt dicitur Jacob. p̄mo. Ipse enī deus neminē tentat. Sed ideo (vt dicit Augustinus) dicitur aliquē inducere in tentatōes. nō qz ipse inducit. sed qz aliquādo induci pmittit. vel saltem quod inducat non impedit

De effectu septi

me petitionis?

Sextima et ultima petitio est respectu amorōnis mali p̄sentis siue instantis. Unde glosa ordinaria sup̄ isto passu Barthei vi. Sed libera nos a malo. In illam que nondū est supple tentatōez ne nos sinas induci. quod intellige petitiōe p̄cedenti petitiū est. et ab ea in quā inducti sum' / libera nos. Et hoc est qd dicit libera nos a malo. tam sez visibili q̄ inuisibili. et tā pene q̄ culpe. Unde simpliciter dicit a malo nihil determinādo. dans hoc de om̄i malo intelligi posse et debere. Unde sic intelligendo petit amorōnē om̄is mali instātis. Est autē quadruplex malū. Unum originale. aliud actuale. qd est duplex. Nam aliud est mortale. aliud veniale. Quartū malū est pena peccatū consequens. Primū autem malū est inatū. duo sequētia sunt malū additū. Quartū est malū inflictū. Et ab om̄ibus his petim' liberari. Dū in p̄sona ecclie orantes et loquendo dicimus. Sed libera nos a malo. etc.

B De numero et sufficientia predictarum petitionū

Numerus vero et sufficientia predictarum petitionū sic accipitur. Om̄e quod rātionabiliter peti potest / aut est collatio boni. aut amorio mali. Si est collatio boni. aut boni in creati scz dei. aut boni creati. Si est collatio boni in creati. hoc potest esse dupliciter. Vel scz vt p̄veram fidē confirmet eius noticia in nostro aspectu. et hoc petitur ibi. Sanctificet nomen tuū. Vel vt sua voluntas cōfirmet in nostro affectu et hoc petitur ibi. fiat voluntas tua etc. Si vero petatur collatio boni creati. hoc iterū potest esse dupliciter. Vel scilz vt cōferat bonū eter' aū vt est regnū celoz. Et hoc petitur ibi. Adueniat regnū tuū. Vel vt cōferat bonum tempale ad sustentatōem. Et hoc petitur ibi. Panē nostrū quotidianū. Si autem fiat petitio p̄ amorioē mali / hoc potest esse tripliciter. Vel scilz vt amoueat malū p̄teritū siue in p̄terito p̄missum. Et hoc petitur ibi. Et dimitte nobis debita nostra. Vel petitur vt amoueat malū futurū. Et hoc petitur ibi. Et ne nos inducas in tentatōem. Vel petitur vt amoueat malum p̄sens et hoc petitur ibi. Sed libera

nos a malo.

De ordine ipsarū petitionū ad septem vicia capitalia.

Nunc videndū venit qualiter in his septem petitiōibus cobiberi petitur septē capitalia vicia. In p̄ria igitur petitiōe cobibetur supbia. Supbi enī nō sanctificāt nomē dei. sed nomē suū p̄p̄riū. fm qd dicit psal. Vocauerūt nomina sua in terris suis. In secūda petitiōe elidit inuidia que est dolor alieni boni. Unde nō desiderat vt proprio adueniat bonū sed potius malū. et cōtrario in ista petitiōe petitur cōmune om̄iū bonū. In tertia petitiōe refecat ira. que voluntatē dei nō sequit sed propriū impetū. et cōtrario in ista petitiōe petitur voluntatē dei fieri. Vel aliter fm aliquos dici potest qd in secūda petitiōe eliditur ira que bonū homini nō patitur euenire. Ibi enī aduenire petitur. Et tūc in tertia refecat inuidia. q̄ specialiter sanctā dei p̄sequit voluntatē. vt dicit Hieronim'. Cuius cōtrariū in dicta petitiōe orat. Et fm istum fm modū ponēdi. ordinātur petitiōes ad vicia / in secūda tabula p̄ aliqs circa hec cōfecta. In quarta autē petitiōe expellit acedia. Ibi enī petitur robur tam spūale q̄ corporale quod cōferat in pane corporali et spiritu ali. quod quidē euacuat acediam que est ignauia et redium vite. In quinta petitiōe eliditur auaricia que est imoderat' amor congregādi et retinendi tpalia. Vñ et debita semp erigit nec dimittit. Cuius cōtrariū ibi petitur et offert. In sexta petitiōe extirpatur gula. ex qua ortū habuit p̄maria hominis tentatio. cū ibi petatur amorio tentatōis future. In vltima petitiōe refecat luxuria que specialiter semp habet secū malū tam corpis qd ipa debilitat. qz qui fornicat in corp' suū peccat. q̄ etiā spiritus cū vires eneruat. Cū ibi petat amorio om̄is mali p̄sentis

Explicit quintus tractatus huius libelli qui est de explanatione septem petitionū in oratione dñica cōtētarum.